

EYLÜL
2013
SAYI 19

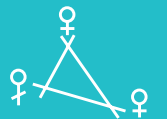
Kadınlarla mor bülten

20
YIL
HAKLARIMIZ
İÇİN
ÇALIŞIYORUZ
DÜNYA İNSAN HAKLARI
KONFERANSI 1993

20. YILIMIZA GİRİYORUZ KKTC MECLİSİ'NDE BİR KİHEP'Lİ
GEZİ PARKI VE KADINLAR LİSTAG-BENİM ÇOCUĞUM BELGESELİ
TOPLANMA VE GÖSTERİ HAKKI **2013 KİHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ**

KADININ İNSAN HAKLARI –
YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ

Bu Sayı

Merhaba sevgili Kadınlarla Mor Bülten okurları,

Yoğun ve sıcak geçen bir yazın ardından bu yılın ikinci sayısıyla karşınızdayız.

Bu sayıda Uluslararası alanda Viyana Bildirgesi ile kadın haklarının insan hakları olarak kabul edilmesinin ve kadının insan hakları kavramının yerleşmesinin 20. yılını kutluyoruz. Ayrıca tüm yaz boyunca Türkiye gündemini yönlendiren ve tüm Türkiye'yi saran Gezi Parkı protestolarını buldukları şehirlerde gözlemleyen ve farklı şekillerde destek veren KİHEP katılımcılarımızdan da katkılar aldık. Mor Bülten'in bu sayısında bu süreçte özellikle kadınların katılımını sizlerle paylaştık.

Yazın gerçekleşen ve büyük ses getiren başka bir eylem de LGBTT örgütlerinin organize ettiği İstanbul'daki Onur Yürüyüşü idi. Büyük bir katılımı gerçekleştiren yürüyüşten kareleri ve LGBTT bireylerin ailelerinden oluşan LISTAG grubu ile ilgili bilgiyi de ilerleyen sayfalarımızda bulabilirsiniz. LISTAG üzerine bir belgesel olan "Benim Çocuğum" sonbahar boyunca çeşitli illeri gezecek. Belgeselin hangi duraklarda duracağını da sizlerle paylaştık.

Malum 2014 ve 2015 yılları Türkiye'de bol seçimli geçecek yıllar. Eğitimcilerimizden Doğuş Derya'nın Kıbrıs seçimlerinde milletvekili seçilmesini kutlarken Bülten'imize Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) hakkında bilgi koyarak seçim süreçlerine katılım konusunda bilgi vermek istedik. Dünyadan bölümünde ise kadının insan haklarının 20. yılının dünyadaki yankılarını okuyabilirsiniz. Hukuk Köşesi'ne yaz boyunca konuştuğumuz örgütlenme ve gösteri hakkı konusundaki yasal mevzuat hakkında bilgiler ekledik.

Ve daha neler neler var Kadınlarla Mor Bülten'de...

İyi okumalar dileriz!

Şehnaz Kıymaz Bahçeci

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

Kadınlarla Mor Bülten'e katkıda bulunan İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'na (Swedish International Development Cooperation Agency – SIDA) teşekkür ederiz. • Kadınlarla Mor Bülten 4 Aylık KİHEP İletişim Bülteni Sahibi: Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği • Sorumlu Müdür ve Yazı İşleri Müdürü: Zelal Bedriye Ayman • Yayına Hazırlayanlar: Fulya Doğan, Tuğba Erbilgin, Şehnaz Kıymaz Bahçeci • Katkıda Bulunanlar: Ebru Batık, Karin Ronge, Fulya Ayata, Ayça Üzelgün Tekeli' • Kapak Fotoğrafları: Feminist Atölye (FEMA), Duygu Öz, Nebahat Dinler • İletişim Adresi: İnönü Cad. Saadet Apt. No: 29/6 Gümüşsuyu 34437 İstanbul • (212) 2510029 - newways@wwhr.org • Grafik Tasarım: MYRA • Baskı: İmak Ofset Basım Yayın San. Ve Tic. Ltd. Şti. Atatürk Cad. Göl Sok. (İtfaiye karşısı) No : 1 Yenibosna Bahçelievler/İSTANBUL-TÜRKİYE

• Mor Bülten'e internet sitemizdeki yayınlar bölümünden de ulaşabilirsiniz: www.kadinininsanhaklari.org

• Bu bültende yayımlanan yazı ve fotoğraflar sahibinden izinsiz kullanılamaz.

İÇİNDEKİLER

2 BU SAYI

3 BİZDEN HABERLER

3 KİH-YÇ 20. Yılına Giriyor

3 2013 KİHEP Eğitici Eğitimi

4 Kadının İnsan Hakları Kavramı ve Gezi Park'ında Kadınlar

5 KİHEP'TEN HABERLER

5 KİHEP'li Kadınlar Gezi Sürecini Tartışmak İçin Buluştu

6 İzmir Direnişinden Kadın Notları

6 Gezi Parkı Olaylarında Kadınlar

7 Ayvalık'ta Kadınlar Taciz ve Tecavüze Karşı Durdu

7 İzmir'de #DİRENHAMİLE Eylemi

8 KADIN HAREKETİNDEN

8 Gezi Protestolarında Kadın Çadırı

8 Cinsiyetçi Küfürlere Geçiş Yok

8 Tacize Karşı Yürüyüş

9 Buradayız, Alışın, Gitmiyoruz! 21. Onur Haftası

9 LISTAG Aileli Çocuklarının Yanında

9 Benim Çocuğum Belgeseli

10 KADINLAR VE ÖRGÜTLENME

10 KA.DER – Kadın Adayları Destekleme Derneği

11 KKTC Meclisi'nde Bir KİHEP'li

12 DÜNYADAN

12 Kadın Hakları İnsan Haklarıdır!

13 BM Kadın Birimi'nin Yeni Başkanı

13 6. CSBR Cinsellik Enstitüsü

14 HUKUK KÖŞESİ

14 Toplanma ve Gösteri Hakkı

15 MOR MİZAH

16 HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

Bizden Haberler

20. Yılımıza Giriyoruz

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler ilk kurulduğunda Kadının İnsan Hakları Projesi olarak anılıyordu. (Arşivden)

1993 yılında bağımsız bir sivil toplum örgütü, bir kadın ve insan hakları örgütü olarak kurulan Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği bu yıl 20 yaşında.

Kurulduğumuzdan bu yana kadınların ulusal ve uluslararası düzeylerde, demokratik, eşitlikçi ve barışçı bir toplum düzeninin kurulması ve korunmasına özgür ve eşit biçimde katılmasını destekliyoruz. Hepimizin bir parçası olmaktan mutluluk duyduğu Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı'nı (KİHEP) da 1995'ten bu yana sürdürüyoruz. Ama biliyorsunuz ki, bu kadar senelik çalışmalarımızın hiçbiri üyelerimiz, destekçilerimiz, gönüllülerimiz, katılımcılarımız, eğitimcilerimiz ve şimdiye dek kadın hareketine emek vermiş kadınlar olmadan gerçekleşemezdi. Hepinize bu 20 yılı bu kadar verimli ve güzel kıldığınız için teşekkür ediyoruz.

Önümüzdeki sayılarda yirminci yılımıza dair planlarımızı sizlerle daha detaylı bir biçimde paylaşacağız.

2013 KİHEP Eğitici Eğitimi

Çok mutluyuz. Bu sene de aramıza 25 yeni KİHEP eğitici katılacak.

1995 yılında yapılan ilk pilot Eğitici Eğitimi ile başlayan bu serüven, 2013 yılına geldiğimizde toplamda onuncu, Türkiye çapında gerçekleşen ise sekizinci KİHEP Eğitici Eğitimi ile devam ediyor. Eğitim 23 Eylül – 04 Ekim 2013 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleşecek.

KİHEP'i Türkiye ve Kıbrıs çapında daha da yaygınlaştırmak için bu eğitime katılacak olan eğitici adaylarımızı özellikle eğitimcilerimizin olmadığı ya da sayılarının az olduğu illerden seçmeye çalıştık. Ayrıca bu seferki eğitici adaylarımızı yoğunlukla bağımsız kadın örgütlerinden ve

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI (KİHEP) NEDİR?

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP), 1995 yılında Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ) tarafından geliştirildi. 18 yıl içinde, Türkiye'nin 51 iline ve Kıbrıs'a ulaşan programa şimdiye kadar 10 binin üzerinde kadın katıldı. 16 hafta süren KİHEP, kadınların çok çeşitli alanlarda karşılaştıkları insan hakları ihlalleri konusunda toplumsal bilinci artırarak, kadınların bu sorunlar karşısında çözümler üretmelerine yönelik donanımı kazanmalarını sağlamayı, feminist bir bilinç oluşturmayı, kadınların Türkiye'de demokratikleşme sürecine özgür ve eşit bireyler olarak katılmalarını ve kendi bağımsız örgütlenmelerini yaratmalarını desteklemeyi amaçlıyor.

belediyelerin kadın dayanışma ve danışma merkezlerinden katılımcılar oluşturuyor. Muş, Urfa, Diyarbakır, Tatvan, Bitlis, Ağrı, Antalya, İzmir, Trabzon, Ordu, Giresun, Kıbrıs ve İstanbul'dan gelecek olan eğitici adaylarımız ile KİHEP'in yaygınlaştırılması ve daha çok kadına ulaşması için çok verimli bir işbirliği içerisinde çalışacağımıza inanıyoruz!

KİHEP'in Türkiye çapında yaptığı ilk Eğitici Eğitimi 1998 yılında gerçekleşti. (Arşivden)

Kadının İnsan Hakları Kavramı ve Gezi Parkı'nda Kadınlar

"İnsan hakları" kavramının uluslararası belgelerde yer alması, 1948 Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi ile birlikte olmuştur. Bildirgede "Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğum koşulları veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir" denilmektedir. Ancak Bildirgenin metni de sonrasında yaşanan süreçler de kadınların ikincil planda kalmaya devam ettiklerini, uluslararası yasalarda dahi ayrıca ele alınması gereken bir topluluk olduğunu ortaya koymuştur. Yani evrensel olarak görülen "insan hakları" kavramı, aslında kavramı oluşturanlar gibi erkek, beyaz ve Batılıydı ve kadınları kapsayacak şekilde oluşturulmamıştı. Bu sebeple, 1980 ve 1990'larda tüm dünyada güçlenen kadın hareketi, "Kadının insan hakları" kavramını uluslararası alana taşımak ve kadın haklarının, insan haklarının ayrılmaz bir parçası olduğunu vurgulamak için mücadele etmeye başladı. 1993 yılında, Birleşmiş Milletler Viyana İnsan Hakları Konferansı'nın kadın haklarının, insan hakları olduğunu dünya gündemine taşımak için iyi bir fırsat olduğu düşüncesiyle harekete geçen dünya kadınları, dünyanın dört bir köşesinden kadın kuruluşlarının ve bağımsız kadınların katıldığı büyük bir Kadının İnsan Hakları kampanyasında buluştu. Bu başarılı kampanya sonunda Konferansa katılan devletler, yayınlanan bildirgede "kadınların ve kız çocuklarının insan haklarının evrensel insan haklarının ayrılmaz, bölünmez ve vazgeçilmez bir parçası" olduğunu kabul etti. Böylece kadınlar, insan hakları kavramı içerisinde görmezden gelindiklerini tüm dünyaya kabul ettirmiş ve bu büyük eksikliğin giderilmesi için gerekli adımların atılmasını sağlamış oldular.

20 YIL **HAKLARIMIZ İÇİN ÇALIŞIYORUZ**
DÜNYA İNSAN HAKLARI KONFERANSI 1993

"Haklarımız için çalıştığımız 20 yıl – 1993 Dünya İnsan Hakları Konferansı"
(Fotoğraf: www.ohchr.org sitesinden alınmıştır)

2013 yazını etkisi altına alan, İstanbul'da başlayıp tüm ülkeyi saran Gezi Parkı protestolarını da kadınların günümüz Türkiye'sinde yaşadıkları ötekileştirilmeye ve görmezden gelinmeye karşı çıkardıkları bir ses olarak görmemiz mümkün. Bağımsız bir araştırma şirketinin Gezi Parkı içerisinde yaptığı araştırmaya göre, parktakilerin yüzde 51'i yani yarıdan fazlası kadınlardan oluşuyordu. Ayrıca kadınlar, polisten biber gazı yiyen Kırmızı Kadın ve kendisine tazyikli su sıkılan TOMA aracının önünde durup korkusuzca kollarını açan Siyah Elbiseli Kadın gibi protestoların simgesi haline geldiler. Kadınlar bu protestolar sırasında, yıllardır isteklerini ve düşüncelerini göz önüne almayıp kadınların sesinin kendileri olduğunu iddia eden ve onlar adına karar veren, kadın bedeni ve yaşamı üzerinde erkek egemen politikalar çerçevesinde kontrol kurmak isteyen iktidara karşı durarak "Yeter!" dediler: Benim adıma karar veremezsin!

Kadının insan hakları halen bir mücadele alanı... Halen yasalarla koruma altına alınmamış haklarımızı almak, var olan haklarımızı kullanabilmek ve elimizden alınmaya çalışılan haklarımızı vermemek için sürekli mücadele etmek zorundayız. Ancak, kadınların bir araya geldiklerinde ne kadar güçlü olduklarını, hem 1993 Viyana Konferansı hem de Gezi Parkı protestoları sürecinde olduğu gibi görmek kadınların gücüne her seferinde tekrar inanmamızı sağlıyor.

(www.sendika.org websitesinden alınmıştır)

KİHEP'li Kadınlar Gezi Sürecini Tartışmak İçin Buluştu

Türkiye bu yılın Mayıs ayının sonunda başlayan ve Haziran ayı süresince zirveye tırmanan, halkın birikmiş tepkilerini gösterdiği bir süreçten geçti. Gezi Parkı'nın korunması için başlayan bu eylemler Türkiye çapına yayılarak büyüdü.

Kadınların İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak KİHEP kapsamında Türkiye'nin birçok yerinde yaşayan kadınlara ulaşma şansımız oluyor. Bu kadınların hepsinden önemli şeyler öğreniyor, onlarla deneyimlerimizi paylaşıyoruz.

Biz de Gezi Parkı Protestoları sürecinde KİHEP'li kadınların deneyimlerini dinleyebilmek için İstanbul'daki KİHEP'li kadınlarla bir toplantı yaptık.

Taksim'de 8 Temmuz'da bir kafenin çatı katında İstanbul'un çeşitli yerlerinden gelen KİHEP'li kadınlarla son derece keyifli bir toplantı gerçekleştirdik. Farklı dönemlerde KİHEP almış, farklı kültürlerden ve ailelerden gelen bu kadınların Gezi Parkı protestoları sürecindeki deneyimlerini ve süreç hakkındaki görüşlerini dinlemek hepimizi çok zenginleştirdi.

Gezi deyince akıllarına ne geldiği sorulduğunda katılımcılardan biri süreci aklında demokrasi ile bağdaştırdığını ve insanların uzun süredir susturuldukları için bir noktada patladıklarını söyledi. Bir diğer katılımcı kadınların bu ötekileştirme sürecinde çokça kullanıldığını, bu sebeple kadınların tepkili olduğunu ekledi. Katılımcılar genel olarak sürecin çocuklarının geleceği ile ilgili olduğunu, bu sebeple de sürece özellikle sahip çıkılması gerektiğini belirttiler. Katılımcılardan biri "Gençlere çok üzülüyordum, neden bu kadar suskunlar diye. Birşeyler değişti diye mutlu oluyorum" diyerek özellikle gençlerin sürece bu denli sahip

KİHEP katılımcıları deneyimlerini paylaştı (Fotoğraf: KİH-YÇ)

çıkmalarının ve ses çıkarmalarının önemli ve umut verici olduğunu vurguladı.

Toplantıya katılan KİHEP katılımcılarının bir bölümü eylemlere aktif olarak destek verdiklerini söylediler. Sürece katılımında bazı katılımcılar Gezi Parkı'na giderek, bazıları tencere tava çalarak, bazıları ise yakınlarındaki forumlara katılarak ya da yakınlarını bilgilendirerek eylemlere destek vermişler. Eylemleri ve farklı eylem türlerini sosyal medyadan ve alternatif medya kanallarından aldıklarını

Berberer hem kahvaltıda hem de sohbet ettik. (Fotoğraf: KİH-YÇ)

belirttiler. Gezi Parkı protestoları konusunda ana akım medyadaki sessizliği eleştirdiler.

Toplantıya katılanların verdikleri genel tepki, protestolara katılan kadınların bu süreçteki görünürlüklerinden son derece mutlu olduklarıydı. Örneğin bir katılımcı "Bireysel direnişte hep kadınlar öndeydi. Dün yine bir fotoğraf vardı, kadınlar TOMA'nın önünde durmuştu korkmadan. Ben de o kadın kadar kendimi güçlü hissediyorum" diyerek bu görünürlüğün ona ne kadar olumlu şekilde yansıdığını vurguladı.

Toplantıya katılanların ortak fikri kadınların Gezi Parkı protestoları sırasında artan görünürlüğünün devam etmesi ve kadınların cesaretlendirilmesi idi. Bunu bir katılımcı şu sözlerle açıkladı: "Kadınları nasıl konuşabiliriz, nasıl dışarı çıkarabiliriz? Kadınlara, yapılanların kötü olmadığını anlatmak lazım. Kadınların söz hakkı olması gerektiğini anlatmamız lazım."

Son derece keyifli geçen, birbirimizden çokça şeyler öğrendiğimiz bu toplantıyı daha sık görüşebilmek umuduyla sonlandırdık.

İzmir Direnişinden Kadın Notları

Duygu Öz

KİHEP Grup Yönlendiricisi - İzmir

Gezi Parkı direnişinin coşkusu ilk günden itibaren İzmir'i de içine alarak her yere yayıldı. Önceden birlikte yürüyemediğimiz sayıda ve çeşitlilikle insanla yollarımızı keşişmiş buluverdik. Direnişin en belirgin öznelereinden biri biz kadınlardık. Geceleri, sokakları, alanları istediğimiz sloganımızı gerçeğe dönüşmüş gibiydi. Çatışmanın yoğun olduğu ilk günlerde ve sonrasında her gün, her saat inatla bırakmadığımız alanlarda, mahallelerimizde yaptığımız forumlarda kurduğumuz kadın çalışma gruplarıyla isyanımızı sürdürmeye devam ediyoruz.

Sokak eylemlerinin yoğun olduğu ilk haftalarda, kadınlar olarak iktidarın üzerimizdeki baskısına karşı yan yanaydık. Kimi zaman barikatın önünde durarak, kimi zaman biber gazından etkilenenlere limon vererek, çadır alanındaki atölyelerde tartışarak, eylemlerde slogan atarak, ritim tutarak, dans ederek...

Direnişte kullanılan söylemlerin ne kadar ayrımcı olabileceğini fark ettiğimizde, değiştirmek için kolları sıvadık. Spreylerimizi alıp sokaktaki yazılmalara feminist rötuşlar yaptık.

(Fotoğraf: Duygu Öz)

Küfür duyduğumuzda "küfürle değil inatla diren" diye bağırдық.

Direnişin 12. gününde, Gündoğdu Meydanı'ndaki kürsü biz kadınlardaydı. Meydandaki insanlara, kadınlar olarak neden alanlarda olduğumuzu, bedenimize, cinsiyetimize dönük baskılara karşı mücadelemizi anlattık. Tüm kadınları "isyan"a çağırdık. Gecenin sonunda meydandaki kadın erkek, flmalı flamasız herkes, hep bir ağızdan "Bundan böyle durmam ben evde, sokağa özgürleşmeye, bundan böyle ne bacı ne bayan, hayatta olmam ben adam" diye şarkı söyleyip dans ediyordu.

Direniş boyunca yaptığımız eylemlerin, duruşumuzun, direnişin genel söyleminde dönüştürücü olduğunu söyleyebilirim. Taraftar gruplarından gençlerin "bu sloganı atmayalım, cinsiyetçi oluyor" diye birbirlerini uyardıklarına, liseli gençlerin sprey alıp bizimle küfürleri silmelerine tanık olmak özel bir deneyimdi.

Haziran ortasından itibaren İzmir'de de direniş, parklardaki halk forumlarında sürüyor. Bu forumların yerele ve ülke gündemine ilişkin sorunlarımızı konuşmak, çözüm aramak, tartışabilmek ve doğrudan demokrasi dediğimiz şeyi deneyimlemek için önemli araçlar olduğunu düşünüyorum. Pek çok forumda "kadın çalışma grupları" kurarak yereldeki kadınlarla bir araya gelmeye başladık. Parklar kadınlar için önemli soluk alma alanları ve forumlar vasıtasıyla bir araya gelmek bizler için büyük şans. Birbirimizden öğreneceğimiz çok şey olduğunu KİHEP oturumları sayesinde iyi biliyorum. Biz kadınlar için: "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!" diyorum.

Gezi Parkı Olaylarında Kadınlar

Saadet Kefal

KİHEP Katılımcısı - Eskişehir

Tüm Türkiye'yi saran Gezi Parkı protesto olaylarında kadın olmak hem fiziki hem de psikolojik olarak oldukça zor günleri getirdi.

Özellikle Eskişehir'de Gezi Parkı protestolarında kadın imzası mutlaka vardı. Gezi Parkı olaylarında hiç gözükmeyen ve protestolara sonuna kadar destek veren ve vermeye devam eden kadın o kadar çok ki. Onlar protestoların hani derler ya mutfağında olanlar. Eylemcilere yemek yapıp taşıyan kadınlar mesela. Eylemcilerin kirli çamaşırlarını evlerine götürüp yıkayan kadınlar. Bunun yanında elbette protestolarda en önde olan kadınlar da az değildi.

Gezi Parkı'nda akılda kalan şeyleri insanlara sorduğumda hep medyaya yansıyan kadın profilleri akılda kalanlardı. Kadın hakları savunucuları, kadınların bu protestolarda daha da görünür olmalarının temel nedeni oldu. Eylemlerde kadınların görünür olması, kadınların birikmiş tepkilerinin dışavurumu olarak açıklanabilir aslında.

Protestocu başına koyduğu fidan ile kesilecek ağaçları simgeliyor. (Fotoğraf: Saadet Kefal)

Ayvalık'ta Kadınlar Taciz ve Tecavüze Karşı "DURDU"

Nebahat Dinler

KİHEP Grup Yönlendiricisi – Ayvalık / Balıkesir

Taksim olaylarını protesto için İstanbul'da başlatılan "Duran Adam" eyleminin ardından, Ayvalık Cumhuriyet Meydanı'nda, Ayvalık Bağımsız Kadın İnisiyatifi üyeleri olarak "Tacize karşı DUR, Tecavüze karşı DUR, Cinsiyet ayrımcılığına karşı DUR, Cinsel istismara karşı DUR, Şiddete karşı DUR, Haksız tahrik indirimine karşı DUR, Ayrımcılığa karşı DUR, Homofobiye karşı DUR, Çocuk yaşta evliliğe karşı DUR, Tecavüzcülerin serbest bırakılmasına karşı DUR, Tecavüz delillerinin karartılmasına karşı DUR, Çocuk tacizine karşı DUR, E.A olayındaki adaletsizliğe karşı DUR, Çocukların cinsel istismarına karşı DUR, Kadın cinayetlerine karşı DUR" söylemleri altında durma eylemi gerçekleştirdik.

Durma eyleminin amacı tecavüz ve çocuklara yönelik cinsel istismar olaylarına dikkat çekmek için "DUR" demektir. Bingöl' de, 16 yaşındaki E.A. adlı kıza cinsel taciz ve tecavüzde bulunmakla suçlanan dört uzman çavuşun yeniden tutuklanması talebinin mahkeme tarafından reddedildiğini biliyoruz ve soruyoruz: Dün N.Ç. , bugün E.A. Peki, yarın sıra kimde? Biz kadınlar biliyoruz ki adalet, tecavüzcüleri koruyarak temin edilemez. Ve yine biliyoruz ki tecavüz ederken suçüstü yakalanan adam, henüz tecavüz

Duran Kadın Eylemi (Fotoğraf: Nebahat Dinler)

gerçekleşmediği için cezasına "yarım kaldı" indirimi aldı bu memlekette. Tecavüzünü kameraya kaydeden sapık "eski sevgilisiymiş" indirimi aldı. Üvey kızına tecavüz edip, "kızın ruh sağlığı bozulmadı" raporu ile indirim alan var. Eşini katledip, "kot giyiyordu, piercing takıyordu, çantasında doğum kontrol hapı buldum" indirimi alan var. "Tecavüzde bağırıyorsa, rıza göstermiş sayılır" indiriminden faydalanan var.

Bu sıralananlar gibi taciz ve tecavüze ilişkin dava sonuçlarında gördüğümüz üzere, verilen cezalar suçluyu işlediği fiile ilişkin cesaretlendiriyor. İktidarın ve yasaların taciz ve tecavüz yeltenenlere ilişkin korumacı hali bu suçluları güçlendiriyor. Bu durum, kamu vicdanını yaralamakta ve kadın meselesine ilişkin sorunları bizzat devlet tarafından derinleştirmektedir. Uygulamalar taciz ve tecavüze karşı erkeğin değil, kadının haklarını korumalıdır. Buradan sesleniyoruz: Sevgili E.A. yalnız değilsin. Binlerce kadın seninle!

Izmir'de #direnamile Eylemi

Duygu Öz

KİHEP Grup Yönlendiricisi - İzmir

Ömer Tuğrul İnançer'in TRT'de yayınlanan iftar programında hamilelerle ilgili sarf ettiği kadın düşmanı söylemlere ilişkin olarak İzmir Kadın Platformu, doğurup doğurmayacağımıza, kaç çocuk yapacağımıza, nasıl doğuracağımıza bizim karar vereceğimizi, bedenimiz üzerinde bizden başka kimsenin söz sahibi olamayacağını, bizi kimsenin eve hapsedemeyeceğini tekrar hatırlatmak

(Fotoğraf: Duygu Öz)

için Alsancak'ta buluşarak TRT binasına bir yürüyüş düzenledi. İzmirli kadınlar "Gezine gezine doğuracağız", "Doğururum doğurmam, sokaktayım sana sormam", "Karnım burnumda dolaşıyorum", "Elini, dilini bedenimden çek" sloganları ve karınlarına koydukları balonlarla birlikte davul zurna eşliğinde TRT binasına yürüdü. İzmirli kadınlar İnançer'in televizyondaki ped reklamlarını terbiyesizlik olarak nitelendirmesine ise TRT binası kapısına kadın pedi yapıştırarak karşılık verdi. Basın açıklamasında, medyanın ölen kadınların haberini "Nakavt" gibi başlıklarla haber yapmaktan çekinmediğine, Emniyet'in kadınlara şiddetten korunma yöntemi olarak dış kapıdan kaçmalarına salık verdiği dikkat çekilirken, devlete ait TV kanalında kadınlar üzerine ağzından geric ve akıldışı sözler dökülen İnançer'in görüşlerinden yararlanmak üzere programa çıkarılmasının kadın düşmanlığına katkı olduğuna vurgu yapıldı. Davul, tef, islik ve alkışlarla durumu protesto eden kadınlar bu konuda yetkilileri özür dilemeye ve sorumlular hakkında yaptırım uygulamaya çağırıldı.

Gezi Protestolarında Kadın Çadırı

31 Mayıs 2013'te başlayan Taksim Meydanı'nda yer alan Gezi Parkı'nın yıkılarak yerine alışveriş merkezi, Topçu Kışlası yapılmak istenmesi üzerine başlayan protestolar zaman içerisinde Türkiye'nin birçok şehrine yayıldı. Farklı kesimden vatandaşlar kendi hayatlarında karşılaştıkları ayrımcılıklara, devlet şiddetine, seslerinin duyulmamasına tepki göstermek için sokaklara döküldü. Sonrasında kısa bir süre için de olsa bir toplanma alanı ve insanların

(Fotoğraf: KIH-YÇ)

birbirileri ile paylaşımaya dayalı bir yaşam alanı olan Gezi Parkı'nda İstanbul Feminist Kolektif'in organizasyonu ile feminist kadınlar da kendi çadırlarını kurarak yer aldılar.

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak bu feminist çadırın

(Fotoğraf: KIH-YÇ)

içerisinde biz de yer aldık, dayanışmayla ve inatla “kadınlar olarak buradayız” dedik. Her yıl artan kadın cinayetlerine, katilleri koruyan haksız tahrik indirimlerine karşı, tacize, tecavüze karşı, yetersiz sayıdaki kadın sığınma evlerine ve kürtaj yasasına karşı buradayız dedik. Gezi protestoları süresince birçok kadın örgütünden feminist kadın çadırda nöbetleşe bulunarak çadıra uğrayan kadınlarla sohbet etti, sorunlarını dinleyip çözüm önerilerinde bulunuldu. Kadın örgütlerinin broşürleri ve yayınları gelen kadınlarla paylaşıldı. Çadırda ayrıca tişörtlere ve farklı kumaşlara yapılabilen esprili baskılar da yer aldı. Ancak, Gezi Parkı'ndaki çadırların kalkması ile beraber kadın çadırı da kaldırıldı.

Cinsiyetçi Küfürlere Geçiş Yok!

Gezi Parkı protestoları içerisinde birçok ilki barındırsa da, ne yazık ki kullanılan sloganlar ve küfürler anlamında alışık olduğumuz cinsiyetçi dili kullanmaya devam etti. Duvar yazılarında, pankartlarda, taraftar gruplarının sloganlarında kullanılan bu cinsiyetçi dil kadınların bir yandan protestoların bir parçası olup bir yandan da protestoların dilini eleştirmesine sebep oldu. Sosyalist Feminist Kolektif'in ön ayak olduğu bir cinsiyetçi küfür silme eylemi yapıldı. Gezi Direnişi'nden kadınlar, İstiklal Caddesi ve çevresindeki duvarlarda bulunan cinsiyetçi ve homofobik dille oluşturulmuş yazılımaları sildiler. Küfürlerin üzerini beyaz, mor boyalar ve spreyleyler ile boyadılar. “Küfürle değil, inatla isyan”, “Küfür tacizdir, inatla diren” sloganları attılar. Kadınlar duvardaki cinsiyetçi küfürlerin üzerini boyayıp, feminalar çizdiler. Bu eylemden sonra da kadınlar Gezi Parkı'na, feministlerin direniş çadırına döndüler.

(Fotoğraf: www.baskahaber.org sitesinden alınmıştır)

Sonrasında ise SFK tarafından ana akım küfürler karşısında cinsiyetçi olmayan alternatifler geliştirmek için tüm kadınlara açık olan bir küfür atölyesi düzenlendi. Atölyede sokak kültürünün bir parçası olan küfürün cinsiyetçi olmadığı ve kadınları aşağılamadığı takdirde kabul görebileceğinden ve fakat küfürün her biçimde öfke ve şiddeti barındırdığından bahsedildi. Atölyede, küfürlerin hep cinsel içerikler barındırmasının toplumdaki erkek egemenliğinin bir yansıması olduğu, ancak bunun değişebileceği vurgulandı.

TACİZE KARŞI YÜRÜYÜŞ

Haziran ayında başörtülü bir kadına yönelik saldırı yaşanması üzerine, Gezi Parkı protestolarına katılan kadınların da aralarında olduğu bir grup kadın Kabataş'tan Gezi Parkı'na kadar yürüdüler. Kadına Şiddete Karşı Müslümanlar'ın çağrısıyla başlatılan yürüyüşe feminist kadınlar da destek verdiler. Yürüyüş, Taksim Meydanı'nda yapılan basın açıklamasında kadınları inançları ve giyimleri nedeniyle hedef alan ayrımcı söylem ve sloganların son bulması talepleri ile sona erdi.

Yasak Ne Ayol! 21. ONUR HAFTASI

LGBT Onur Yürüşü , 30 Haziran'da İstanbul İstiklal Caddesi'nde 21.Onur Haftası kapsamında gerçekleştirildi. Onur Haftası'nın bu yıl ki teması "Direniş" idi.

Onur Haftası 1969 yılından itibaren dünyada, 2005 yılından beri de Türkiye'de lezbiyen, gey, biseksüel, transeksüel ve travestilerin yaşadığı sorunlara ve haklarına dikkat çekmek için gerçekleştiriliyor. Onur Haftası kapsamında hafta boyunca hukuk, eğitim, sendikal haklar, feminizm, LGBT mülteciler gibi çeşitli alanlarda tartışmalar yapılıyor.

Yirmi birinci kez düzenlenen Onur Haftası, bu yıl on birincisi gerçekleştirilen Onur Yürüyüşü ile sona erdi. Yaklaşık 50

bin kişinin katıldığı yürüyüş, üç buçuk saat sürdü.

Yürüyüş boyunca "Aşk aşk hürriyet, uzak olsun nefret", "Direniş Lise eşcinseller yanında", "Susma haykır, eşcinseller vardır", "Nerdesin aşkım, buradayım aşkım", "Okulda, işte, mecliste, eşcinseller her yerde", "Dönmeler olmadan anayasa olmaz", "Ahlak baskı, şiddetse, biz ahlsaksız", "Homofobik anayasa istemiyoruz" sloganları atıldı. Yapılan basın açıklamasında ise son bir sene içerisinde nefret cinayetlerine kurban giden 18 trans birey hatırlatılarak, homofobik, transfobik ve cinsiyetçi olmayan özgür bir dünya talepleri dile getirildi.

LISTAG Aileleri Çocuklarının Yanında

Günseli Dum

LISTAG Gönüllüsü

LİSTAG Ocak 2008'de, çocuğunun, kardeşinin, akrabasının eşcinsel, biseksüel, travesti veya transseksüel olduğunu öğrenen bir grup ebeveynin oluşturduğu bir sivil toplum oluşumudur.

Çocuklarımız, aile yakınlarımız bize açıldıklarında önce şok olduk, inkâr ettik. Sonra sebebi merak ettik;

Bu hormonal, genetik ya da ruhsal bir bozukluk mu?

Geçici bir ergenlik problemi mi?

Hastalık mı?

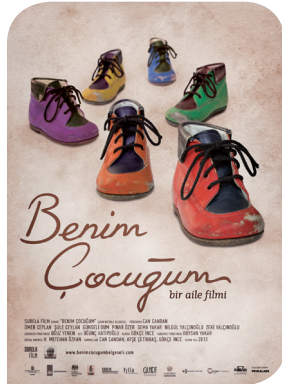
Bunu tercih mi ediyor? Neden?

Arkadaşlarının etkisi mi oldu?

Anne-baba olarak nerede hata yaptık?

Küçükken tacize mi uğradı, başına kötü bir şey mi geldi?

Bunun gibi sorulara kendi başımıza cevap bulmamız zordu. Bir araya gelip konuşarak, uzmanlardan destek alıp bilgilendikçe, sorularımıza cevap bulduk, güçlendik.

BENİM ÇOCUĞUM

Biz çocukları eşcinsel / biseksüel / travesti / transseksüel olan 7 ebeveyn, cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliği nedeniyle insanlara yöneltilen şiddet son bulsun, nefret söylemi ve nefret cinayetleri olmasın istediğimiz için, yaşadıklarımızı anlattığımız bir belgeselde oynadık, adı "Benim Çocuğum." Türkiye'de ve yurtdışında birçok ilde gösterilen film 9000 civarında izleyici ile buluştu.

Belgeselimiz Eylül itibari ile Adana, Mersin, Afyon, Antalya, Gaziantep, Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Denizli, Edirne, Kocaeli, Muğla, Samsun, Trabzon, Van ve Zonguldak'ta gösterilecek. Gösterim tarihlerini benimcocugumbelgeseli.com 'dan takip edebilirsiniz.

Her ayın ilk perşembe akşamı Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği'nden gönüllü psikiyatristlerle ücretsiz bilgilendirme toplantıları yaparak, kabullenme süreçlerine katkıda bulunuyoruz. Her ay yemekler organize ediyor, her Cumartesi bir araya gelerek haftalık çalışma programı, deneyim paylaşımı ve bizle yeni iletişime geçen ebeveynlerle tanışma toplantıları yapıyoruz. Etkinliklerimizin duyurularına www.listag.wordpress.com adresinden ulaşılabilir.

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği farklılığı ön yargılarını kırmak, insanları bilgilendirmek amacıyla sesimizi duyurmaya ve farkındalık yaratmaya çalışıyoruz. LİSTAG yurt dışındaki ebeveyn örgütleri ile dayanışma içinde yurt içi ve yurt dışında LGBT'lerin düzenlediği etkinlik ve Onur Yürüyüşlerine katıldı.

LİSTAG toplumumuzda geleneksel aile kavramına karşılık yeni bir aile kavramı ile "karşılıksız severek" kan ve toprak bağı gibi yollarla gelen aile yapısını sorgulamıştır.

LİSTAGlı ebeveynler her toplantıda "Başka bir aile mümkün" ve "Çocuğumun yanımdayım" mesajlarını vererek LGBT bireylerin hepimizin çocukları, akrabaları olabileceğini hatırlatmaktadır.

Bize ulaşmak için:

Danışma Hattımız:
0531 467 77 53

İnternet sayfamız:
<http://listag.wordpress.com>

E-posta:
contactlistag@gmail.com

KA.DER - Kadın Adayları Destekleme Derneği

KA.DER 4 Mart 1997'de, siyasi alanda ve karar verici pozisyonlarda kadınların olmadığını ve bunun bir demokrasi sorunu olduğunu tespit ederek harekete geçen Doç. Dr. Şirin Tekeli önderliğinde, 20 kadın tarafından "temsilde eşitlik" ilkesinden yola çıkarak İstanbul'da kuruldu.

KA.DER, kadınların politikaya katılımını engelleyen ekonomik, sosyal, kültürel ve yasal engellerin ortadan kaldırılması, kadınların karar mekanizmalarında eşit temsiliyi sağlamak için geçici özel önlem politikalarının yasalarda ve siyasi parti tüzüklerinde yer alması, partili ve partisiz kadınların güçlendirilmesi, aday olmaya teşvik edilmesi ve görünür kılınması, kadın sorunları ve politikaları konusunda iş ve güç birliğinin gelişmesi amacıyla, **lobi, savunma, kampanya, örgütlenme ve eğitim çalışmaları** yapıyor.

Kuruluşunun hemen ilk günlerinde 380 üyeye ulaşan KA.DER, bugün yaklaşık 1000 üyesi ile 7 şube ve 7 temsilcilikte faaliyet gösteren etkili bir sivil toplum kuruluşu. Genel merkezimiz İstanbul'da bulunuyor. Diğer şubelerimiz ise Ankara, İzmir, Adana, Bursa, Eskişehir ve Kadıköy'de faaliyet gösteriyor. Şubelerimizin yanı sıra temsilciliklerimiz de önemli güçlerimizden birini oluşturuyor. Antalya, Denizli, İzmit, Mersin, Trabzon, Urfa, İstanbul 2.Bölge ve İstanbul 3.Bölge Temsilciliği bulunuyor.

HEDEFİMİZ % 50 TEMSİL

Kadın duyarlılığına sahip, ilkeli çok sayıda kadın aday TBMM ile belediye ve il genel meclislerine taşımayı amaçlayan KA.DER, seçimlere yönelik olarak hazırladığı kampanya materyalleriyle (afişler, reklamlar, kısa filmler vb) kadınların, siyasi alanda ve karar verici pozisyonlarda var olmasını gerektiğini her fırsatta dile getiriyor. Özellikle fark yaratan ve ses getiren seçim kapmayanlarımız sayesinde, toplumda bir "kadınsız demokrasi olmaz" algısı oluşturuyoruz.

KA.DER olarak, 1997'deki kuruluşumuzdan beri meclisteki kadın oranının artışında etkimiz olduğuna inanıyoruz. TBMM'de kadın milletvekili oranı 1999'da 4.2'ye, 2002'de 4.4'e, 2007'de ise 9,1'e yükseldi. 2011 seçimlerinden önce kendimize koyduğumuz "TBMM'deki kadın milletvekili oranını artırmak" hedefimize ulaştık; 2011'de gerçekleştirilen genel seçimlerde kadın temsili yüzde 14'e yükseldi. Bu sürekli yükselişte KA.DER'in yaptığı lobi, savunuculuk ve eğitim faaliyetlerinin önemli bir etkisi var.

Hem yerel seçimler hem de 2015'te gerçekleştirilecek genel seçimlerde, kadın adayların artması, aday listelerinde kadınların seçilebilecek sıralarda ve eşit temsili sağlayacak sayıda yer alması için seçim kampanyalarımızı sürdüreceğiz.

KADIN ADAYLARI DESTEKLEMeye YÖNELİK EĞİTİM ÇALIŞMALARI

1) KADINLAR İÇİN SİYASET OKULU

Amaç: Yerel ve genel seçimlerde, kadın aday oranını ve seçilmiş kadın sayısını artırmak, siyasette aktif ve değişik siyasi partilerden bir kadın aday havuzu oluşturmak, değişik partilerden kadınlar arası iletişimi sağlamak, siyasi görüşleri ve ideolojik farklılıklarına rağmen katılımcıları "kadın paydası"nda buluşturabilmek, katılımcıları siyasette daha güçlü kılmak, bunu sağlamak için onlara teorik ve pratik bilgi, deneyim sağlamak ve katılımcılarda kadın siyaseti ve toplumsal cinsiyet konularında farkındalık yaratmak.

İçerik: Toplumsal cinsiyet ve kadın bakış açısından siyaset ve ilgili başlıklar olarak belirlenmiştir.

Hedef kitle: Partili/partisiz kadınlar.

Başvuru süreci: KA.DER web sayfasında ve iletişim ağlarında açılan açık çağrı ile duyuru yapılmaktadır.

Hedef TBMM'de 275 kadın milletvekili ! (Fotoğraf: KA.DER)

2) KADIN YURTTAŞLARIN VE AKTİVİSTLERİN SEÇMENLER VE AKTİF YURTTAŞLAR OLARAK GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Amaç: Kadınların yurttaşlık hakları bağlamında güçlendirilmesi, kadın yurttaşların yurttaşlıktan doğan haklarını etkili bir biçimde kullanmaları, siyasal süreçlere etkin katılım göstermeleri, toplumsal cinsiyet perspektifi kazandırma ve kadınların siyasal karar verme mekanizmalarına katılımını artırma amaçları doğrultusunda eğitici eğitimleri gerçekleştirmek ve sertifika alan eğitimcilerin kendi çevrelerindeki kadınlara ulaşmaları öngörülmüştür.

KA.DER'in önceki kampanyalarından
(Fotoğraf: KA.DER)

Temsilde Kadın-Erkek Eşitsizlik Karnesi", "seçimle ve atamayla" oturlan tüm koltuklardaki kadın oranlarını ortaya çıkarıyor. 6 yıldır açıklanan karne, Türkiye'nin her yıl sınıfta kaldığını gözler önüne seriyor. Türkiye, her türlü imkana sahipken eşitlik konusunda ısrarla yerinde saymaya devam ediyor.

KA.DER'E ULAŞMAK İÇİN

KA.DER Genel Merkezi

Telefon: 0212 273 25 35

E-posta: kader@ka-der.org.tr

www.ka-der.org.tr

İçerik: Yurttaşlık hakları ve toplumsal cinsiyet

Hedef kitle: Yerel sivil toplum kuruluşlarından kadınlar.

Başvuru süreci: KA.DER web sayfasında ve iletişim ağlarında açılan açık çağrı ile duyuru yapılmaktadır.

8 MART KARNESİ

KA.DER'in her yıl 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yayınladığı "Türkiye'nin

KKTC Meclisi'nde Bir KİHEP'li!

Öncelikle güzel haberi vererek başlayalım: KKTC'deki KİHEP eğitimci Doğuş Derya CTP- BG Lefkoşa milletvekili seçildi. Feminist FEMA örgütünün kurucularından olan Doğuş Derya tüm seçim kampanyasında FEMA'nın üyelerinden çokça destek gördü.

Doğuş, kadınların yalnızca %6 oranında temsil edildiği KKTC Cumhuriyet Meclisi'nde çok önemli işlere imza atacağını ilk günden gösterdi.

Doğuş milletvekillerinin ettikleri yemini erkek egemen bir dille yazılmış güncellenmesi gereken bir yemin olarak gördüğünden kendi yazdığı yemini okudu:

"Kıbrıs ülkesinde yaşayan her bireyin, dili, dini, ırkı, doğum yeri, sınıfı, yaşı, fiziksel durumu, cinsiyeti veya cinsel yönelimi dolayısıyla ayrımcılığa maruz kalmaması için çalışacağıma, emeğin sömürülmediği adil ve eşit bir düzen yaratmak için uğraşacağıma, çatışma ve şiddet kültürünün yerine barış ve uzlaşma değerlerinin yerleşmesi için çaba göstereceğime, demokrasi, sosyal hukuk devleti ilkeleri ve insan hak ve özgürlüklerine bağlı kalacağıma, federal bir Kıbrıs kurma ülküsünden vazgeçmeyeceğime insanlık onurum üzerine ant içerim."

Parlamento genelinde ve medyada oldukça yer bulan bu yemin birçok kişinin bu erkek egemen dili ve yeminde yer alan konuları sorgulamasına sebep oldu. Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak biz de bir basın bildirisi yayınlarak eğitimci Doğuş Derya'nın arkasında olduğumuzu vurguladık.

Doğuş'a yeni görevinde başarılar diliyor, KİHEP'li kadınlar olarak arkasında olduğumuzu bilmesini istiyoruz.

Doğuş Derya'nın kampanyasına destek veren Feminist Atölye üyeleri (Fotoğraf: Doğuş Derya)

Kadın Hakları İnsan Haklarıdır!

Dünyanın dört bir yanındaki hükümetlerin ve kurumların kadınların özel ve kamusal alanda maruz kaldığı muazzam ayrımcılık ve şiddeti bundan sadece yirmi sene önce, ilk kez “insan hakları ihlali” olarak tanımak zorunda kaldığını biliyor muydunuz?

1993'ten önce insan hakları kavramı ifade özgürlüğünün reddi, keyfi tutuklama, gözaltında işkence ve idam cezası gibi sivil ve siyasi insan haklarının bazı konuları ile ilgili ve devletlerin koyduğu yasaların ihlali olarak değerlendiriliyordu.

Kadınların kendi kaderini tayin etme güçleri, onurları ve bedensel bütünlükleri hakkında özel ve kamusal alanda kocaları, aile üyeleri, sevgilileri, patronları gibi erkekler tarafından maruz kaldığı ayrımcılıklar tüm dünyada hükümetler ve kurumlar tarafından görmezden geliniyor ve bunlara göz yumuluyordu. Kadınların yaşadıkları şiddetin “özel hayatları” ile alakalı bir konu olduğu söyleniyor, kadınlar şiddete neden olan taraf oldukları konusunda suçlanıyorlardı. 1993'ten önce çoğu devlet, kadın – erkek eşitliğini tanımıyor ve kadınların şiddetten uzak bir yaşam sürebilmeleri için gereken yasal düzenlemeleri uygulamaya geçirmeyerek erkek egemen şiddetin işbirlikçisi oluyordu.

20 SENE ÖNCE NELER OLDU?

Birleşmiş Milletler, Dünya İnsan Hakları Konferansı'nın ikincisini 1993 senesinde Viyana, Avusturya'da düzenledi. Aslında konferansın gündemi kadınlar ya da insan hakları meselesine toplumsal cinsiyet temelli bir bakış değildi. Ancak organizasyon sona erdiğinde, toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve kadının insan hakları üzerinde en fazla konuşulan konulardan ikisi olmuştu. Bunun sebebi kadınların örgütlü insan hakları savunucuları olarak başarılarıydı.

171 katılımcı ülke tarafından hazırlanan sonuç raporunun (Viyana Bildirgesi) bir çok sayfasında yer alan “eşit statü” ve “kadının insan hakları” ifadeleri konferans sonrasında

da Birleşmiş Milletler ve katılımcı ülkeler için öncelikli kavramlar haline geldi. “Özel ve kamusal alanda kadın yönelik şiddet” kavramı diğerleri arasından sıyrılarak öne çıktı. Ancak bu gelişmeler elbette şans eseri olmamıştı.

KADININ İNSAN HAKLARI EVRENSEL KAMPANYASI

Dünyanın dört bir yanındaki kadın hakları aktivistleri şu soruyu gündeme getirmişlerdi: “İnsan hakları ve erkeklerin hayatları bu derece önemli iken, kadın hakları ve yaşamları neden ikinci plana atılmıştı?” Ulusal ve uluslararası ağlar, kadının insan hakları kavramını görünür kılabilmek ve kadın hakları ihlalleri konusunda hükümetleri göreve çağırmak için dünya çapında bir kampanya planladılar.

Viyana'daki konferanstan önce bir imza kampanyası başlatıldı; amacı “kadının insan haklarının kapsamlı olarak her düzeyde ele alınması gerekliliğine dikkat çekmek ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin kültür, ırk, sınıf vb. kavramlara göre farklı şekillerde var olan; acilen karşı eyleme geçilmesini gerektiren evrensel bir olgu olduğunu” hatırlatmaktı. İmza metni 23 dile çevrildi, 124 ülkeden yaklaşık yarım milyon imzaya ulaştı. İmza metni kadın hakları ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusundaki tartışmaları alevlendirdi.

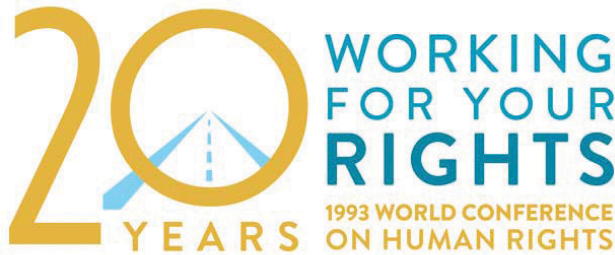
Konferans sırasında “kadın hakları, insan haklarıdır” ifadesi dünyanın dört yanından binlerce insanın ortak sloganı ve en “yeni” insan hakları kavramı haline gelmişti. Konferansın ardından yayınlanan Viyana Bildirgesi ve Eylem Planı aşağıdaki ifadeyi net olarak ortaya koydu :

“Kadın hakları, insan haklarıdır.”
Viyana Deklarasyonu (I,18,1993)

PEKİ YA GÜNÜMÜZDE?

Gelin, bunun detaylarını hep beraber inceleyelim. Başınızdan geçen şiddet hikayelerinizi ve bunun ne şekilde üstesinden geldiğinizi lütfen bize yazın. Kasım ayının sonunda yayınlanacak bir sonraki Mor Bülten'de görüşmek üzere.

“Düşünceli, birbirine bağlı küçük bir grubun dünyayı değiştirebileceğine dair hiç şüphemiz olmasın .” Margaret Mead, Amerikalı Bilim insanı.

BM Kadın Birimi'nin Yeni Başkanı

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 10 Temmuz 2013 itibarıyla yeni Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlenmesi Birimi (BM Kadın) Başkanlığı görevine ilk başkan Michelle Bachelet'in ardından Güney Afrikalı Phumzile Mlambo-Ngcuka'nın getirildiğini açıkladı. Phumzile Mlambo-Ngcuka, 2005-2008 yılları arasında Güney Afrika'nın ilk kadın başkan yardımcısı olarak en kıdemli kadın unvanı ile ülke tarihine geçmişti.

BM, BM Kadın'ı 2010 tarihli Genel Kurul toplantısında kurdu. Çalışma amaçları arasında, kadınların hayatın her alanına eşit bir şekilde katılmasını savunmak ve kadınların liderliğini ve karar süreçlerine katılımını artırmak, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti sona erdirmek, barış ve güvenlik süreçlerinin bütün unsurlarında kadınların yer almasını sağlamak, kadınların ekonomik olarak güçlenmesini desteklemek ve ulusal kalkınma planlarına ve bütçelere, toplumsal cinsiyet eşitliğinin dâhil edilmesini sağlamak bulunuyor.

BM Kadın'ın yeni başkanı Phumzile Mlambo-Ngcuka.
(Fotoğraf: www.theweekly.com'dan alınmıştır)

BM Kadın Programı, Orta ve Güneydoğu Avrupa bölgesinde hâlihazırda Arnavutluk, Bosna-Hersek, Kosova, Makedonya, Karadağ, Sırbistan ve Türkiye'de faaliyetlerine devam ediyor.

6. CSBR Cinsellik Enstitüsü

Halen Müslüman toplumdaki cinsel ve bedensel haklar üzerine çalışan tek platform olan ve Kadının İnsan Hakları

– Yeni Çözümler Derneği'nin de kurucuları arasında bulunduğu Müslüman Toplumlarında Cinsel ve Bedensel Haklar Koalisyonu'nun (CSBR) düzenlediği 6. Cinsellik Enstitüsü, 18 – 24 Ağustos 2013 tarihleri arasında Nepal'in başkenti Katmandu'da gerçekleştirildi.

Kuzey Afrika, Ortadoğu, Güney ve Güneybatı Asya'dan katılımcıların yer aldığı programda cinsellik, doğurganlık sağlığı ve haklar konuları arasındaki ilişkiler, bu konuların tarihsel gelişimi, Müslüman toplumlarda cinsellik hakkındaki tarihçe, algılar, yasalar ve uygulamalar ele alındı. Bu konuları işleyerek Enstitü, katılımcıların cinsel ve doğurganlık sağlığı ve hakları konusunda ulusal ve uluslararası boyutta savunuculuk aktivitelerini kuvvetlendirmeyi, bu alanda çalışan savunucuların, uygulayıcıların ve araştırmacıların cinsellik hakkındaki konularda çalışmalarını desteklemeyi hedefliyor.

CSBR ile ilgili ayrıntılı bilgiyi http://www.kadinininsanhaklari.org/musluman_toplumlarda_cinsellik.php (Türkçe) ve <http://www.csbronline.org> (İngilizce) adreslerinde bulabilirsiniz.

Enstitü'nün tanıtım posterini (Görsel: CSBR)

Hukuk Köşesi

TOPLANMA VE GÖSTERİ HAKKI

Özlem Ayata

Avukat – İstanbul

Herkes, önceden izin almaksızın toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir

Geçtiğimiz haziran ayında, tüm Türkiye’de yetmişden fazla ilde gösteriler düzenledi. Göstericiler “İzinsiz gösteri” yapıldığı gerekçesiyle yoğun polis şiddetiyle karşı karşıya kaldı. Oysa toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı en temel insan haklarından biridir ve Anayasa ile koruma altına alınmıştır. Anayasaya göre herkes önceden izin almaksızın toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Barışçıl bir gösteri veya toplantıya, kamu güçleri tarafından müdahale edilemez

Göstericilerin şiddet eylemlerinde bulunmadığı durumlarda, toplantılara ve gösterilere müdahale edilmesi hukuka aykırıdır. Örneğin slogan atmak, alkışlamak ya da ıslık çalmak bir suç değildir. Bazı örneklerde göstericilere şiddet eylemlerinde bulunmamalarına rağmen, yalnızca trafiğin aksamasına sebep oldukları gerekçesiyle müdahale edilmiştir. Ancak, bu durum Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlal edilmesi olarak değerlendirilmiş ve Türkiye tazminata mahkûm edilmiştir.

Anayasal hakkınızı kullanırken mağdur edildiyse haklarınız var

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkınızı kullanırken şiddete uğradıysanız ya da bu hakkınızı kullanmanız engellendiyse bu konuda yasal haklarınız olduğunu unutmayın. Örneğin, eylem sırasında darp edildiyse, gözaltına alınırken hakarete ya da cinsel tacize uğradıysanız, gözaltında kötü davranışa ve işkenceye maruz kaldıysanız bu duruma dolaylı ya da doğrudan neden olan kişilerden şikâyetçi olabilirsiniz. Ayrıca, maddi ve manevi zararların karşılanmasını da isteyebilirsiniz.

Olayın meydana geldiği yerin Cumhuriyet Savcılığına bir şikâyet dilekçesi yazarak şikâyetle bulunabilirsiniz. Yapacağınız başvuru ücrete tabi değildir.

Şikâyet dilekçenizde olayı ayrıntılı olarak anlatmanız önemlidir. Tam olarak ne oldu, ne zaman oldu ve nerede oldu açıklarsanız, Savcılık soruşturmayı daha etkin bir şekilde yürütebilecektir. Önemsiz bulduğunuz şeyleri dahi dilekçeye yazmak gerekir. Önemli olmadığını düşündüğünüz bir ayrıntı hukuken önem taşıyor olabilir. Yaşadığınız olaya tanık olan kişilerin irtibat bilgilerini

önceden almış olmanız da önemlidir. Savcılık tanıkları dinler ve böylece iddialarınız güçlenir. Ayrıca, yaşadığınız olayı belgeleyen ses ve görüntü kayıtları da son derece önemlidir.

Yaşadıklarınızı olanca açıklığı ile yazmanız gereklidir. Örneğin; gözaltına alınırken hakarete uğradıysanız ya da gözaltında üst araması için çıplak kalmaya zorlandıysanız, utanmadan, bunları yazmanız hem suçu işleyenlerin kimliğinin hem de suçun mahiyetinin ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Size zarar verenleri tanımıyorsanız bile Savcılık, sunacağınız ses ve görüntü kayıtlarından, tanık ifadelerinden, olayın meydana geldiği yerdeki kamera kayıtlarından yararlanarak kimlik tespiti yapacaktır.

Şikâyet dilekçenizi hazırlarken İstanbul Barosu’nun konuyla ilgili olarak hazırladığı örnek dilekçeden yararlanabilirsiniz: <http://www.istanbulbarosu.org.tr/images/haberler/GEZIPARKSUCDUYURUSU.pdf>

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkınızı kullanırken, uğradığınız haksız müdahale sonucunda maddi ve manevi olarak da zarar görmüş olabilirsiniz. Uğramış olduğunuz zararı belgeleyerek, zararın karşılanması için dava açabilirsiniz. Maddi zarar kapsamına; hastane masraflarınız, ilaç masraflarınız girebileceği gibi yaşadığınız travma nedeniyle alacağınız psikolojik destek tedavi maliyeti de girecektir. Yaşadığınız olayın psikolojik olarak üzerinizde yarattığı ya da yaratacağı tahribatın manevi tazminat olarak karşılanmasını isteyebilirsiniz.

Eğer polisin uyguladığı şiddet zarara neden olmuşsa, uğradığınız maddi ya da manevi zararın İçişleri Bakanlığı tarafından karşılanmasını istemelisiniz.

Uğramış olduğunuz zararın fiziksel bir zarar olması gerekli değildir

Anayasal hakkınız ihlal edilerek, gerçekleşen polis müdahalesi sonucu fiziksel ve/veya psikolojik şiddete maruz kalmış olabilirsiniz. fiziksel yaralanmalar iyileşmeden en yakın sağlık ocağı ya da hastaneye başvurarak sağlık raporu ile belgelendirmelisiniz. Gözle görülür yaralanmalarda, fiziksel durumunuzu fotoğraf çekerek de belgelemeniz iyi olacaktır. vücudunuzda fiziksel yaralanma olmasa da sağlığınıza zarar verecek müdahale araçlarından etkilenmiş olabilirsiniz. Örneğin; biber gazının vücuda verdiği zarar ilk anda fiziksel olarak tespit edilemese de yapılacak solunum testleri ile sağlığınıza verdiği veyahut ileride vereceği zarar ortaya çıkartılabilir.

Müdahale sırasında psikolojik ya da cinsel şiddete de

maruz kalmış olabilirsiniz. Bunun sonucu ortaya çıkacak travma da doktor raporları ile belgelendirilebilir

Müdahale sırasında yaralanmış olmasanız da gözaltına alınmış ve gözaltı süresinde hak ihlaline uğramış olabilirsiniz.

Müdahale sırasında, sivillerin saldırısına uğramış olabilirsiniz; bu kişiler hakkında da yasal yollara başvurabileceğinizi unutmayın.

Yüzünüze ya da sosyal medya aracılığı ile sanal ortamda tehditlere ve hakaretlere maruz kalmış olabilirsiniz, yapacağınız başvurularla bu kişilerin tespit edilerek cezalandırılmasını ve uğradığınız maddi ve manevi zararın karşılanmasını isteyebilirsiniz.

Gözaltına alındıysanız avukat talep etme hakkınız vardır

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkınızı kullanırken gözaltına alındıysanız avukat talep etme hakkınız bulunmaktadır. Bu talebinizi mutlaka emniyete bildirmeniz gereklidir. "Avukat talep etmiyorum, ifademi kendim vereceğim" şeklinde hazırlanmış belgeleri imzalamamanız gereklidir. Avukat talep etmişseniz avukat gelmeden ifadenizin alınmayacağını unutmayın. Özel avukatınızın olması gerekmez. Bulduğunuz yerin Barosu talep ettiğiniz durumlarda avukat gönderir ve ücret ödemeniz gerekmez.

Avukatınız gelene kadar susma hakkına sahip olduğunuzu unutmayın. Avukatınızla başkalarının konuşulanları duyamayacağı bir ortamda baş başa görüşme hakkınız

vardır. Gözaltına alınırsanız durumunuzu yakınlarınıza bildirme hakkınız bulunmaktadır ve bu hakkınızın kısıtlanması mümkün değildir.

Gözaltına alınırsanız hemen sağlık kontrolüne götürülerek mevcut sağlık durumunuzun tespit edilmesi gereklidir. Doktor muayenesi sırasında polislerin muayene odasının dışında ve muayeneyi etkilemeyecek şekilde (doktor-hasta gizliliğine uygun şekilde oda kapısının kapalı olması, doktor raporuna müdahale edecek konuşmalar yapılmaması gibi) beklemesi gerekmektedir. Yakalanma sırasında yaralandıysanız bu yaralanmalarınızı sağlık muayenenizi yapan doktora mutlaka bildirin ve rapora geçmesini sağlayın.

Kadınların üst araması yalnızca kadın polisler tarafından yapılabilir. Çıplak arama yapılması işkence ve kötü muameledir ve suçtur. Gözaltından bırakılırken alınması zorunlu olan sağlık raporu için doktora götürüldüğünüzde maruz kaldığınız muameleyi doktora ayrıntısıyla anlatın ve rapora geçmesi sağlayın. Uğradığınız muamelenin, doktor raporuna geçmesini sağlayamazsanız serbest kalır kalmaz en yakın savcılığa giderek görevli memurlar hakkında suç duyurusunda bulunun. Eğer karakoldan doğrudan serbest bırakılmaz da savcıya götürülürseniz savcılık ifadeniz sırasında gözaltında çıplak arandığınızı, cinsel tacize uğradığınızı ve bu suçu işleyen görevli memurlardan şikayetçi olduğunuzu söyleyerek zapta geçmesini sağlayın.

Mor Mizah

Karikatürlerini yayımlamamıza izin veren sevgili **Piyale Madra**'ya teşekkür ederiz.

HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE BAĞLI BİRİMLER
İl ve İlçe Müdürlükleri'ne başvurarak en yakın Toplum Merkezleri, Aile Danışma Merkezleri, Sigınaklar hakkında bilgi alabiliriz.

ALO 183 ŞİDDET HATTI
Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı

BARO ADLİ YARDIM SERVİSLERİ
Pek çok ilde Baro bünyesinde Kadın Hakları ile ilgili birimler bulunmaktadır. Bulduğumuz ilde Baro'ya başvurarak ilgili birimlere ulaşabilir, hukuki yardım talebinde bulunabiliriz.

ADANA KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)
Çevreyolu, Mimar Sinan Kültür Kompleksi Altı, Pink karşıtı Adana
Tel: 0 (322) 453 53 50
E-posta: akdam_adana@mynet.com
info@akdam.org.tr

ANKARA BAROSU ALO GELİNCİK HATTI
Tel: 0 (312) 444 43 06

ANTALYA KADIN DANIŞMA VE DAYANIŞMA MERKEZİ
Şarampol Cad. 106. Sok. Sezer Apt. No:2/4 Antalya
Tel: 0 (242) 248 07 66

ANTALYA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ
Konyaaltı Cad. Atatürk Parkı İçi No:55 Antalya
Tel: 0 (242) 243 69 92
E-posta: info@antalyakentkonseyi.org.tr

BAĞLAR BELEDİYESİ KARDELEN KADIN EVİ
Kardelen Kadın Araştırma ve Politika Merkezi Mevlana Halit Mah. Hat Boyu Cad. 462 Sok. Orde Gök Apt. No:1 Bağlar - Diyarbakır
Tel: 0 (412) 236 39 11
E-posta: kardelenkadinevi@hotmail.com
E-adres: http://kardelen.baglar.bel.tr

BAĞLAR KADIN KOOPERATİFİ
Hat Boyu Cad. Mevlana Halit Mah. 415. Sok. Hat Boyu Apt. Kat:2 No:6 Diyarbakır
Tel: 0 (412) 234 26 47
E-posta: amedyeliz@hotmail.com
baglarkadin@hotmail.com

CEREN KADIN DERNEĞİ
Peyas Mah. Fırat Bulvarı Ekin Parkı İçi (Ahşap Ev) Kayapınar Diyarbakır
Tel: 0 (412) 251 10 81 - 0 (530) 500 10 81
E-posta: cerenkadin@hotmail.com
cerendanismanlik@hotmail.com

CİZRE BELEDİYESİ SİTTİYA ZİN KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ
Nusaybin Cad. İpekyolu Apt. Kat:3 No:5/6 Cizre - Şırnak
Tel: 0 (486) 616 14 67

ÇANAKKALE KADIN DANIŞMA MERKEZİ (ELDER)
Cevatpaşa Mah. Celal Atik Sok. Kent Apt. 1/2 Çanakkale
Tel: 0 (286) 217 06 03
E-posta: elder17@mynet.com

ÇANKIRI KADIN DANIŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
Belediye Cad. Düvenciler Sok. Zafer İş Hani 4.Kat No:411 Çankırı
E-posta: iletisim@kadindayanisma.org

ÇINAR BELEDİYESİ JİNWAR KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ
Gazi Mah. Atatürk Bulvarı Çınar Belediyesi Hizmet Binası Kat:3 Çınar - Diyarbakır
Tel: 0 (533) 698 67 73

DİYARBAKIR KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (DİKASUM)
İstasyon Cad. Sümerpark Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı Diyarbakır
Tel: 0 (412) 226 22 98 Dahili: 147
E-posta: dikasum@hotmail.com

EPİDEM KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ
Şehitlik Mah. Yaradanakul Cad. Eski Köy Hizmetleri Lojmanları Yenişehir - Diyarbakır
Tel: 0 (412) 226 60 02
E-posta: epidem@mynet.com

ERCİŞ KADINLARI KORUMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
Van Yolu Mah. Erciş İtimat Apt. yanı Erciş - Van (Konteyner adresi)
Tel: 0 (543) 736 27 73

HÜRRİYET AİLE İÇİ ŞİDDET KAMPANYASI- ACİL YARDIM HATTI
Tel: 0 (212) 656 96 96

İSTANBUL BAROSU ADLİ YARDIM BÜROSU
Tel: 0 (212) 251 63 25 Dahili: 148/163

İSTANBUL KADIKÖY BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI
Tel: 0 (216) 542 52 00

İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI
Tel: 0 (212) 411 07 77 / Beyaz Masa

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ SOSYAL PEDİATRİ BİLİM DALI ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİ TANI TEDAVİ ve ÖNLEME KOMİSYONU
Millet Cad. Çapa 34093 İstanbul
Tel: 0 (212) 414 20 00

İZMİR ALİAĞA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ
Tel: 0 (232) 616 19 80 Dahili: 191

İZMİR BAROSU KADIN KOMİSYONU
1456 Sokak Barohan No:16/ 6 Alsancak - İzmir
Tel: 0 (232) 463 00 14

İZMİR BORNOVA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ
454 Sk. No:29 Çamdibi - İzmir
Tel: 0 (232) 461 47 94

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ VE KADIN SİĞİNMA ARA İSTASYONU
Sosyal Projeler Merkezi-Kültürpark Lozan Kapısı Girişi No:50 İzmir
Tel: 0 (232) 445 56 17

İZMİR KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ
865 Sok. No:19 Kat: 4/403 Remzi Güngör İşhanı Kemeraltı-İzmir
Tel: 0 (232) 482 10 77

İZMİR KARŞIYAKA KADIN DANIŞMA MERKEZİ
Tel: 0 (232) 330 58 18

İZMİR KONAK BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ
Konak Doğumevi Arkası, Arap Fırını Sok. İzmir
Tel: 0 (232) 425 35 01

KADIN DAYANIŞMA VAKFI
Mithatpaşa Cad. No:10/11 Sıhhiye - Ankara
Tel: 0 (312) 430 40 05 - 0 (312) 432 07 82
E-posta: kadindv@yahoo.com.tr

KADIN DAYANIŞMA VE DESTEKLEME DERNEĞİ
H. Hahya Mah. Y. Selim Cad. A. Şiş Apt. No: 7/E Kırıkkale
E-posta: kddd_tr@hotmail.com

KADIN MERKEZİ (KAMER)
Aliemiri 3. Sk. Es-Şal Apt. Zemin Kat 1/1 Yenişehir - Diyarbakır
Tel: 0 (412) 228 10 53
E-posta: d.kamer@superonline.com

KADININ İNSAN HAKLARI-YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ
İnönü Cad. Saadet Apt. No:29/6 Gümüşsuyu 34437 İstanbul
Tel: 0 (212) 251 00 29
E-posta: newways@wwhr.org

KADINLARA HUKUKİ DESTEK MERKEZİ DERNEĞİ (KAHDEM)
Kuşdili Cad. Efes İş Merkezi 12/D:195/2 Kadıköy İstanbul
E-adres: www.kahdem.org.tr
E-posta: kahdem@gmail.com
KAHDEM ile yalnızca internet üzerinden yukarıdaki e-posta adresi ve web sitesi aracılığıyla iletişim kurulabilir.

KAPADOKYA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ
Atatürk Bulvarı Merkez İşhanı No:5/77 Nevşehir
Tel: 0 (384) 212 34 51
E-posta: kapadokyakadin@hotmail.com

KIRIKKALE KADIN PLATFORMU DERNEĞİ
Kızılkanat İş Merkezi Kat:1 No:175 (71100) Kırıkkale
E-posta: kap-der@hotmail.com

MERSİN BAĞIMSIZ KADIN DERNEĞİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ
Mesudiye Mah. Cemal Paşa Cad. No:110 Kat 2/3 (Köksel Süt karşıtı) Mersin
Tel: 0 (324) 337 20 21
Tel/Faks: 0 (324) 336 50 92
E-posta: bkdmersin@yahoo.com

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI
Katip Mustafa Çelebi Mah. Anadolu Sok. No:23 D:7-8 Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0 (212) 292 52 31 - 0 (212) 292 52 32
E-posta: morcati@ttnet.net.tr, info@morcati.org.tr

MUŞ KADIN DERNEĞİ (MUKADDER)
İstasyon Cad. Zırve Dershanesi Altı Kat:1 Merkez - Muş
Tel: 0 (436) 212 56 66
E-posta: mukaddermus@hotmail.com

NİLÜFER BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ
Fethiye Mah. Fethiye Meydanı No:2 Nilüfer Kent Konseyi Hizmet Binası Nilüfer - Bursa
Tel: 0 (224) 452 82 13-14

NUSAYBİN BELEDİYESİ GÜLŞİLAY KADIN EVİ
Devrim Mah. Değirmen Sok. Alman Köprüsü Yanı No:44 Nusaybin - Mardin
Tel: 0 (482) 415 73 21

SELİS KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ
Selahattin Eyubi Mah. Turgut Özal Bulvarı Batıkent Sitesi B-19 Kat:2 No:8 Bağlar Diyarbakır
E-posta: seliskadin@mynet.com
seliskadin@yahoo.com

SİLOPİ BELEDİYESİ VİYAN KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ
Yenişehir Mah. Demirler Cad. 7. Sok. No:40 Şırnak
Tel: 0 (486) 518 50 51

TUNCELİ BELEDİYESİ DERSİM KADIN DANIŞMA MERKEZİ
Tunceli Belediye Başkanlığı Tunceli
Tel: 0 (428) 212 12 93

UÇAN SÜPÜRGE KADIN İLETİŞİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ
Büyükelçi Sokağı No: 20/ 4 Kavaklıdere - Ankara
Tel: 0 (312) 427 00 20
E-posta: info@ucanusupurge.org

URFA YAŞAMEVİ KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ
Bahçelievler Mah. 8. Sok. Yılça Apt. Kat:2 No:5 Urfa
Tel: 0 (414) 315 17 25

VAN KADIN DERNEĞİ (VAKAD)
Vali Mithat Bey Mah. Hastane Bulvarı Mehmet Baran İş Merkezi Kat:4 No:15 Van
Tel: 0 (432) 214 45 87 - 0 (541) 711 06 65
Faks: 0 (432) 214 90 15
E-posta: kadindernegi@gmail.com
vankadindernegi@hotmail.com

VAN BELEDİYESİ KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (VAKASUM)
Tel: 0 (432) 216 57 93

VAN BOSTANCI KADIN KOOPERATİFİ-MAYA KADIN DANIŞMA MERKEZİ
Tel: 0 (432) 213 29 85

ZİLAN KADIN DANIŞMANLIK DERNEĞİ
İsmetpaşa Mah. Millet Çeşmesi Yanı Selya İnşaat Üstü No:2 Kat:2 Merkez - Şırnak
Tel: 0 (486) 216 10 30